

Ветеранському руху на Сарненщині – сім десятиліть...

Організація ветеранів України, що об'єднує учасників Другої світової війни, інших локальних війн і воєнних конфліктів (учасників бойових дій, інвалідів, працівників воєнного тилу), ветеранів війни, військової служби й органів внутрішніх справ, інших пенсіонерів, дітей війни, громадян похилого віку, зустріла 30-річний ювілей. Адже в березні 1987 р. утворили Українську республіканську організацію ветеранів війни і праці з метою кращого використання їх життєвого досвіду для потужнішого розвитку економіки, науки, культури, сфери послуг, активізації громадсько-політичного життя, виховання молоді на кращих традиціях українського народу, посилення соціального захисту пенсіонерів, передусім фронтовиків.

Фронтовики після висадження Алеї лип і кленів на території Чемерного, біля пам'ятного знака про цю подію на честь Великої Перемоги.

Районна організація офіційно розпочала діяльність з 13 лютого 1987 року, коли делегати від 65 первинних організацій, що об'єднували тоді 12 тисяч чоловік, зібрались на першу установчу конференцію й обрали райраду на чолі з учасником бойових дій, досвідченим державним службовцем Віктором Петровичем Макаровим.

Біля керма ветеранської організації були згодом також фронтовики: почесний залізничник і почесний ветеран України Олексій Миколайович Клименко, який і зараз у строю, є членом президії; незабутній ветеран колгоспного руху та профтехосвіти краю Павло Тихонович Ратич і почесний голова районної ветеранської організації та почесний ветеран України Лідія Григорівна Борова, котра майже 12 років успішно гуртувала одну з найбільших громадських організацій області й залишила яскравий, глибокий слід. Вона й очолила список кавалерів вищої відзнаки «Почесний ветеран України», куди ввійшли Олексій Миколайович Клименко, Костянтин Васильович Пересторонін, Петро Пилипович Лубенніков, Володимир Маркович Гуменний. Приємно, що Олексія Клименка удостоїли почесного звання «Гордість міста - 2015», а Володимира Гуменного «Гордість міста - 2016». Від них естафету добрих починань і щоденних турбот про старше покоління прийняли кадрові військовики: почесний голова районної організації майор Іван Миколайович Ковальов, член організації з початку її створення, та підполковник Михайло Миколайович Гук. Нині ветерани виявили довіру й обрали мене своїм головою на другий чотирирічний термін.

На останній звітно-виборній конференції 3 грудня 2015 року ухвалена чітка програма дій, аби найбільша й найавторитетніша громадська організація ветеранів району стала ще згуртованішою, організаційно зміцнілою та структуризованішою. Маємо утворити чотири

територіальні організації, ввести в практику створення осередків у мікрорайонах, кварталах, вулицях, багатоквартирних будинках, усіх селах району, а не лише, як зараз, на центральних садибах сільрад. Поставили амбітну мету - добитися впродовж чотирьох років реалізації всіх життєво важливих рішень конференцій і пленумів райради, що були виконані частково чи залишилися на папері за останні роки 10-15. Для цього омолодили за віком склад ради, залучаємо все більше нових активістів, ентузіастів волонтерського руху з числа ветеранів праці та учнівської, студентської молоді.

Нещодавно започаткували укладання угод про співпрацю та спільні дії райради ОВУ, районної Спілки ветеранів Афганістану, районної невідприємницької громадської організації «Наше місто», Сарненської асоціації вільних журналістів, районної організації Союзу організацій інвалідів України, районної організації громадського об'єднання «Союз-Чорнобиль» та інших, щоб активізувати свою статутну діяльність, об'єднувати зусилля на захист конституційних прав і свобод ветеранів і людей із обмеженими фізичними можливостями, для посилення виховної діяльності серед молоді, пошуку спонсорів, меценатів, заможних громадян і суб'єктів господарської діяльності для зміцнення матеріально-технічного та фінансового становища сторін, проведення масових протестних акцій тощо.

Маємо домовленість зі страховими компаніями, щоб незаможним водіям-ветеранам реалізовувати страхові поліси «автоцивілки» лише за 30 відсотків від тарифної вартості. До тридцяти відсотків знижки мають ветерани й інваліди, ліквідатори наслідків аварії на ЧАЕС при купівлі в підприємця-ветерана вітчизняних фітопродуктів для оздоровлення, харчування та профілактики і лікування хвороб, екологічно чистих миючих засобів, косметики та гігієни виключно на натуральній основі з високою концентрацією природних компонентів за принципами східної та народної медицини, що відповідають високим міжнародним стандартам і набагато дешевші від зарубіжних аналогів.

30-річний ювілей - гарна нагода все пригадати, вклонитися активістам організації, кожному фронтовику, підпільникові, партизанові, взяти на озброєння кращий досвід організаційно-масової та виховної роботи, захисту конституційних прав і свобод людей похилого віку, інвалідів, кожного ветерана, рішучіше позбавитися від недоліків і так потужно активізувати ветеранський рух, щоб на усій території найбільшого району в Рівненській області за кількістю населення зрости чисельно та якісно, об'єднати старших людей за фаховими інтересами й особистими захопленнями, зробити життя на заслуженому відпочинку не менш яскравим, продуктивним і корисним, ніж у попередні роки. Досягненню цієї мети підпорядковані заходи президії ОВУ до ювілею.

Та хочу зазначити, що у 2017 році з повним правом святкуємо значно солідніший ювілей. А переконливою підставою для цього стало дослідження дитини війни, сина фронтовика, члена Національної спілки журналістів України Бориса Пруня. З нього вийшло, що фронтове братерство, згуртованість, солідарність творців Великої Перемоги, наприклад, у селі Чемерному трансформувалося незабаром у мирному післявоєнному житті, не менш тоді напруженому, як під час бойових дій. А вже через чотири десятиріччя в державі офіційно була створена нині діюча Організація ветеранів України, ядром якої залишилися незабутні наші герої-фронтовики, які на той час уже були в статусі пенсіонерів, але вели активний спосіб життя, були об'єднанні в різні ради ветеранів військових формувань і неформальні осередки за місцем проживання роботи.

Та повернемося до переможних залпів у Другій світовій, беззастережних капітуляцій Німеччини в травні та Японії – серпні 1945-го. Тоді ж у районі почало діяти Чемерненське торфопідприємство, куди пішли працювати й учорашні воїни. Чимало приїхало їх у наступні роки з інших областей. тут незабаром утворилася міцна фронтова громада з 25 чоловік. А своїм ватажком обрали інженера з оплати праці Павла Яковича Сопільняка, наймолодшого серед них. Але який мав найбільше поранень і нагород, у тому числі орден Слави, і був для всіх незаперечним авторитетом.

Почали з того, що рік у рік, починаючи з 1947-го, усі 25 фронтовиків із дружинами

збиралися 9 травня на хутірському подвір'ї Петра Прокоповича Пруня й накривали святковий стіл, поминали загиблих, ділилися дорогими спогадами. Лунали в той день тости за мир, кращу долю, світле майбуття без воєн. Співали дружно пісень воєнної пори та українських народних. Завдяки керівництву торфопідприємства, місцевого комітету профспілки та керівнику ветеранського осередку в колективному договорі встановили пільги та заохочення учасникам бойових дій, створили знаменитий хор учасників Другої світової війни, відомий і на обласній сцені. Представники вогненного покоління часто й охоче зустрічалися з молоддю, організовували варти Пам'яті, були бажаними гостями на зустрічах, виховних годинах у школі. І, звичайно, задавали тон у праці, були ударниками праці у 60-ті роки минулого століття. Брати Дмитро та Петро Пруні, Дмитро Цуман, Іван Рудік, Іван Мурзикаєв, Дем'ян Руденко, Іван Пилипчук, Яким Мірковець, Василь Галкін, Костянтин Осеннік, Андрій Кухарчук, Тимофій Брик, Андрій Сикідін та інші, кожен на своєму місці, здійснили ще й трудовий подвиг, адже напрочуд швидко залікували зруйноване господарство, сприяли створенню однієї з провідних економік світу. Тож їх груди прикрашали й державні нагороди за доблесну працю.

І подібних прикладів фронтового братерства, існування неформальних ветеранських осередків, особливо в силових структурах, військових формуваннях, у сільгоспідприємствах, навчальних закладах, лісгоспах, на залізничному транспорті, у сфері послуг є в районі мало. Бо діяли тут авторитетні керівники колективів, їх політичні лідери, шановані фронтовики, підпільники, партизани-герої війни. Зокрема незабутні Г. С. Доценко, І. Л. Зіненко, П. Г. Шапков, С. В. Осокор, А. А. Нестерович, В. Є. Демченко, Г. О. Кучмеровський, П. В. Панченко, В. Я. Копил, Г. П. Мовчан, М. Я. Баранов, Д. Ш. Баранова, В. Н. Литвинов, Д. Н. Литвинов, К. Р. Жабчик, М. С. Тихончик, І. М. Фішман, Ф. М. Кузьмін, Д. Л. Губар, Д. О. Дягель, Ф. П. Андреев, Й. П. Подоляненко. У цій-славній когорті - також незабутні П. Д. Шевченко, І. Ш. Шустер, І. М. Пономаренко, П. П. Лубенніков, М. Г. Грищенко, М. А. Левитський, І. А. Цимбалій, М. А. Мусієнко, Б. Г. Фрейлехман, Р. У. Лейсмас), І. Я. Солодяшкін, П. М. Книшов, М. Г. Гетьман, М. Ф. Север. Як не згадати також М. І. Рідкокашу, М. Ф. Мельничука, Н. В. Левитську, Ф. Л. Федорова, А. Ю. Кравця, Ш. Д. Перельштейна, В. П. Боярчука, Т. С. Кравчука, О. П. Малова, І. М. Стекольщикова, Д. П. Єгорова, М. С. Тетерю, Г. Г. Куруленка, В. О. Мельника.

Особливо пожвавилася діяльність ветеранських осередків фронтовиків після 1965 року, коли вже на державному рівні почали відзначати свято Перемоги - найдорожче, мабуть, серед усіх інших червоних дат календаря.

Нині наймолодшим фронтовикам, котрі були мобілізовані на фронт наприкінці 1944-го і початку 1945-го, уже по 90 років. А найстаршому Наумові Мусійовичу Юрчуку виповнилося торік сто літ. Всього ж у районі залишилося ще буквально декілька десятків інвалідів та учасників бойових дій періоду Другої світової війни. Тож відповідно змінилися і форми співпраці та методи військово-патріотичного виховання.

Відійшли в історію популярні колись зоряні естафети, коли герої війни із Сарн виїжджали в усі центральні садиби сільрад на неповторні зустрічі з молоддю та своїми побратимами. Немає вже славнозвісних масових піших ходів ветеранів війни до меморіалу Солдатської слави в райцентрі в День Перемоги. Як відійшли у часі і масові зустрічі ветеранів у райцентрі та селищах, які щорічно проводила влада за участю відповідних районних служб, на яких звітувала перед фронтовиками, партизанами та підпільниками, вдовами про те, що робить для поліпшення їх медичного, житлово-комунального, торговельного й побутового обслуговування, забезпечення пільгами, передбаченими законом.

А ось залишився та успішно діє впродовж двадцяти років клуб спілкування ЗОШ № 4 міста Сарни, який незмінно очолює член районної ради, ветеран педагогічної праці В. Д. Александрович. За цей період тут відбулися сотні захоплюючих, яскравих зустрічей дітей різного віку з цікавими, неординарними особистостями. Серед них – відомі поети та

літератори краю, самодіяльні артисти, ветерани Другої світової війни, діти війни, учасники локальних воєн і військових конфліктів на території інших держав, ліквідатори наслідків аварії на ЧАЕС, воїни АТО, успішні випускники школи, заслужені земляки, які досягли професійних висот, здійснили свої шкільні мрії, залишили глибокий слід у житті, є моральними авторитетами територіальної громади. Засідання клубу зазвичай проходять у стінах школи, але у свята та пам'ятні дні групу учнів Валентина Дмитрівна запрошує разом із фронтовиками у землянку-музей, споруджену членом райради, сином фронтовика (машиніста паровозу) Володимиром Степановичем Терещенком на території своєї садиби. Тут зберігається копія Прапора Перемоги, речі фронтовиків, партизан, підпільників, зразки боєприпасів, портрети радянських полководців, відповідна література про той період, зразки зброї та ін. Бесіда вчительки при світлі каганця, спогади ветеранів, їх мудрі поради надовго залишаються в пам'яті молодих, допомагають їм краще зрозуміти витоки Великої Перемоги, силу духу представників вогненного покоління, які живуть поряд із ними в місті, осягнути велич їх безсмертного подвигу.

Якщо раніше пані Валентина запрошувала на зустрічі фронтовиків виключно до школи, то тепер усе частіше приходять до них додому з учнями-волонтерами, а у свята ще й навідується до своїх підопічних із подарунками. Гостей зустрічають зі сльозами на очах, бо літнім німечним людям бракує тепла, добрих слів, підтримки та приємного спілкування.

Завжди з інтересом молодь райцентру відгукується на подорожі стежками пам'яті. Зокрема до місця загибелі екіпажу самохідної артилерійської установки в річці Случ під час визволення Сарн, стежки пам'яті керівника підпільної розвідувально-диверсійної організації Мурадї Фідарова, місць єврейського гетто та масового розстрілу євреїв у серпні 1942 року, коли знищили дві третини всього населення Сарн.

Районна рада ветеранів разом із районною громадською організацією «Наше місто» та Сарненською асоціацією вільних журналістів, за підтримки тодішнього депутата райради, генерального директора заводу металевих виробів Андрія Володимировича Циганенка відкрили меморіальні дошки на честь партизанської операції «Сарненський хрест», визволителів міста на вул. Куликова, увічнили ім'я М. Фідарова на вулиці, названій на його честь.

Віriamo, що в Сарнах, де чомусь до цього часу немає пам'ятника землякам, які загинули під час Другої світової війни, буде зведена Стіна пам'яті, на якій пропонуємо викарбувати і прізвиська померлих героїв, які здійснили ще й трудовий подвиг. Підтримуємо й пропагуватимемо досвід ветеранів редакції газети «Сарненські новини», які ініціювали відкриття меморіальної дошки на своєму приміщенні й увічнили імена померлих і загиблих ветеранів колективу та вільних журналістів, які тривалий час творили видання з часу його утворення і до наших днів, залишивши глибокий слід як літописці краю, мали заслуги перед державою та людьми.

Нині ветеранська організація активно зайнята збиранням матеріалів про тих ветеранів, які працювали в районі з часу його утворення і до наших днів, високо відзначені державою та суспільством і які будуть увічнені в книзі «Сарненське покуття. Найяскравіші особистості, найуспішніші колективи краю».

Повсякчас підтримуємо контакти з об'єднанням «Надвечір'я», яке відвідують десятки ветеранів - любителів поезії, співу та музики, історії краю тощо. Тут люди старшого віку змістовно, емоційно й незабутньо проводять свій вільний час, вітають колег з професійними, державними та церковними святами, можуть виступити з власними літературними доробками, поділитися життєвим досвідом, як у складних економічних умовах, за мінімальних пенсій можна вижити, не втрачати надії і радіти життю.

Одно слово, президія райради, її керівництво, актив нині перебувають на шляху реформування стилю, форм і методів роботи, змінюють акценти, роблять ставку на спілкування з наймасовішою категорією – ветеранами праці. Об'єднуємося в цьому з іншими ветеранськими організаціями. Шукаємо та знаходимо такі підходи, щоб

найповніше виконувати свої статутні вимоги, норми та програмні цілі, сповна втілювати в життя власні постанови, рішення та рекомендації керівних органів Організації ветеранів України.

Рінат Валєєв